

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

СТОРОЖЕНКО РУСЛАН СЕРГІЙОВИЧ

УДК 338.27

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЛІТИКИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР**

076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Р.С. Стороженко

Керівник роботи
Кухарець В.В.
кандидат економічних наук

АНОТАЦІЯ

Стороженко Руслан Сергійович. Імплементация політики запобігання банкрутству підприємницьких структур. – *Кваліфікаційна робота на правах рукопису*.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир, 2019.

Робота присвячена дослідженню та узагальненню теоретико-методологічних і практичних аспектів ймовірності банкрутства підприємств та політики його запобігання для підприємницьких структур. У роботі обґрунтовано можливість впливу зовнішніх та внутрішніх чинників настання банкрутства суб'єктів підприємницької діяльності. Аргументовано, що механізм антикризового фінансового управління суб'єкта господарювання має здійснюватися на основі комплексного підходу, відповідно до розміру кризового стану конкретного підприємства та з урахуванням ймовірності розвитку тих факторів, що можуть стати загрозою банкрутства. Розроблено рекомендації щодо застосування на підприємстві стратегії стабілізації.

Ключові слова: фінансовий стан, банкрутство, неплатоспроможність, кризовий стан, ймовірність банкрутства, запобігання банкрутству, моделі прогнозування.

ANNOTATION

Storozhenko R. S. Implementation of bankruptcy prevention policy for business structures. – *Qualifying work retaining manuscript rights*.

Qualification work for the master's degree in specialty 076 – Entrepreneurship, trade and stock exchange activity. – Zhytomyr National Agroecological University, 2019.

The work is devoted to the research and generalization of the theoretical, methodological and practical aspects of the probability of enterprises bankruptcy and the policy of its prevention for business structures. Possibility of external and internal factors of business entities bankruptcy influence was justified in the work. It was reasoned that the mechanism of anti-crisis financial management of the business entity should base on comprehensive approach, according to the size of the crisis of the enterprise and taking into account the progress possibility of factors that could become a threat of bankruptcy. Recommendations for the formation and application on the enterprises of the stabilization strategy were developed.

Keywords: financial status, bankruptcy, insolvency, crisis, bankruptcy probability, bankruptcy prevention, forecasting models.

Зміст

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ.....	6
Висновки до розділу 1	10
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІДП «РАДОМИШЛЬСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»В КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА	11
Висновки до розділу 2.....	18
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ	19
БАНКРУТСТВА.....	26
Висновок до розділу 3.....	
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В Україні на сьогодні і відмічається чітка тенденція щодо неплатоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності. Збільшення заборгованості підприємств призводить до незадовільного фінансового стану більшості вітчизняних господарств. Тому, доречним є здійснення політики саме запобігання банкрутству на підприємстві. Проблемам прогнозування банкрутства підприємств та його запобігання приділяється значна увага як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

Методики оцінки ймовірності банкрутства та критерії його прогнозування і діагностики досліджували такі вчені, як Е. Альтман, Р. Лис, Г. Спрінгейт, А. Таффлер. Серед сучасних досліджень оцінювання ймовірності банкрутства з урахуванням міжнародного досвіду відомі розробки О. Андрушко, О. Базилінської, Н. Дмитрієва, О. Іваненко, А. Колосової, В. Подольської, Р. Романів, О. Яріш та інших науковців.

Мета та завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування методичних і організаційних принципів запобігання банкрутства підприємства та оцінки його імовірності. Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання:

- розкрити теоретичні засади банкрутства підприємства та оцінки ймовірності його настання;
- проаналізувати показники економічного і фінансового стану діяльності підприємства;
- дослідити ймовірність банкрутства за допомогою методів (моделей) прогнозування імовірності банкрутства;
- дослідити основні напрями недопущення банкрутства підприємства.
- розробити пропозиції щодо запобігання банкрутства шляхом застосування на підприємстві фінансової стратегії.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес забезпечення стабільності фінансової діяльності та запобігання банкрутства ДП «Радомишльське лісомисливське господарство» Житомирської області. Предмет

дослідження є теоретичні положення та практичні рекомендації запровадження політики запобігання банкрутства ДП «Радомишльське лісомисливське господарство».

Методи дослідження. Методологічною та теоретичною базою кваліфікаційної роботи є логіко-діалектичний метод пізнання явищ і процесів, концептуальні положення сучасної економічної теорії, а також науково-теоретичні розробки вчених з проблем аналізу та прогнозування банкрутства. При обробці матеріалів застосовувалися методи аналітичних групувань статистичних даних, розрахунково-конструктивний, монографічний, графічний та інші. Методика дослідження викладена в першому розділі та в окремих розділах роботи.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: 1). Оцінка ймовірності банкрутства підприємницьких структур: макрорівень. *Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль:* зб. тез Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Херсон. 2019. 2). Теоретичні аспекти оцінки банкрутства. *Становлення механізму публічного управління розвитком територій як пріоритет державної політики децентралізації:* зб. наук. праць. Житомир. 2019. 3). Формування механізму попередження та запобігання банкрутства підприємств. . *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ:* зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. м. Херсон. 2019.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики запобігання банкрутства підприємств. На основі проведеного дослідження розроблено пропозиції щодо здійснення політики запобігання банкрутства шляхом застосування фінансової стратегії та антикризового управління з використанням механізмів фінансової стабілізації.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 55 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 34 сторінках комп'ютерного тексту, містить 9 таблиць і 2 рисунки.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підставу зробити наступні висновки і пропозиції:

Політика недопущення банкрутства на сьогодні є нагальною необхідністю, що передбачає можливість виявлення основних проблем і недоліків функціонування підприємства. Врахування впливу різноманітних, як зовнішніх так і внутрішніх чинників сприяє прогнозуванню ймовірністю банкрутства та вживання заходів для його уникнення. На підприємстві потребує застосування система раннього попередження банкрутства, що формується відповідно до реальних економічних процесів.

Суб'єктам господарювання слід здійснювати комплексне діагностування фінансового стану із застосуванням різноманітних методик, проводити ретельну перевірку одержаних результатів та неодноразове їх підтвердження. Виділяють три основні блоки показників для прогнозування ймовірності банкрутства підприємства: оцінка показників структури балансу, оцінки показників фінансового стану та розрахунок індексу кредитоспроможності. Аналіз результатів оцінки ймовірності банкрутства надає можливість не тільки запобігання банкрутства, але і покращення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства.

Власний капітал ДП «Радомишльське лісомисливське господарство» за період дослідження зріс на 808 тис.грн або на 3,7%. Підприємство є прибуткове, проте в 2018 році прибуток становив 1704 тис.грн., що на 38,9% менше 2016 року. Показники платоспроможності відповідають нормативним значенням, що свідчить про те, що підприємство має достатньо коштів, щоб своєчасно погасити свої поточні зобов'язання.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, який характеризує негайну спроможність ліквідувати короткострокову заборгованість протягом 2016-2018 років знаходиться в нормативних межах 0,2-0,35. Проте, в останній рік відбулось його зменшення, отже, підприємству не завжди вистачало грошових

коштів дня покриття невідкладних зобов'язань. Значення показників фінансової стійкості відповідали нормативним значенням, і це свідчить про незначну залежність підприємств від запозичених джерел фінансування.

Ймовірність банкрутства ДП «Радомишльське лісомисливське господарство» за всіма розрахованими моделями протягом досліджуваного періоду зростає. Прослідковується тенденція до зниження фінансової стабільності. Оцінивши ймовірність загрози банкрутства ДП «Радомишльське лісомисливське господарство» за допомогою дискримінантної моделі О.О.Терещенка, можна відмітити що в 2016 році підприємство було фінансово стійким та ймовірність банкрутства йому не загрожувало. Проте, в 2017р. та 2018р. фінансова стійкість підприємства порушилась. За моделями Альтмана, Тафлера, Спрінгейта вірогідність банкрутства залишається ще малою, хоча розрахункові значення ймовірності за даними моделями зменшились на 10,3%, 18,7% та 18,5% відповідно.

За розрахунковими значеннями по моделі Лісса та моделі Терещенка ймовірність настання банкрутства в 2018 році розцінюється як середня, на відміну від малої в 2016 році. За вказаними моделями відбулось підвищення ймовірності банкрутства на 22,3% та 32,7% відповідно. Таким чином, фінансовий стан ДП «Радомишльське лісомисливське господарство» є нестабільним та потребує негайного втручання, формування та запровадження політики запобігання банкрутства.

Для ДП «Радомишльське лісомисливське господарство» рекомендуємо стратегію стабілізації, що передбачає здійснення заходів для зростання обсягів продаж, підвищення рентабельності виробництва та покращення інших показників ефективності господарювання. Реалізація запропонованої фінансової стратегії надає можливість забезпечити формування та раціональне використання фінансових ресурсів ДП «Радомишльське лісомисливське господарство». Адже, за фінансовою стратегією на підприємстві формується інвестиційна, цінова, податкова, амортизаційна політика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова А. С., Духніч О. В. Основні причини банкрутства підприємств України та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 192-195.
2. Андрушак Є.М. Діагностика банкрутства українських підприємств. *Фінанси України*. 2004 р. № 9. С. 118-124.
3. Аранчій В. І., Лесюк А. С. Оцінка ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2015. № 3. С. 62-69.
4. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навч. посіб. К.: ЦУЛ. 2009. 328 с.
5. Бердар М. Стратегічне управління розвитком фінансових ресурсів промислових підприємств у сучасних умовах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Економіка. 2012. Вип. 139. С. 18-21.
6. Блакита Г. В. Формування портфеля стратегічних фінансових ініціатив під час розробки фінансової стратегії торговельних підприємств. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. Вип. 2. С. 373-380.
7. Блакита Г. Методологія вибору виду фінансової стратегії на підприємствах торгівлі. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2010. № 6. С. 48-60.
8. Бодаковський В. Ю. Особливості формування фінансової стратегії підприємствами України в умовах глобалізації. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2011. № 1. С. 54-63.
9. Бойченко Н. В., Ілляшенко О. В. Сутність та місце фінансової стратегії в системі управління підприємством. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(1). С. 151-158.
10. Бочуля Т. В. Обліково-аналітична інформація в контексті фінансової стратегії підприємства. *Облік і фінанси*. 2013. № 4. С. 8-14.

11.Буряк П.Ю. Розробка фінансової стратегії підприємства: теоретичний аспект.*Наукові записки Української академії друкарства*. 2011. № 2.С. 26-31.

12.Великий Ю. М.,Косарева І. П., Політун Д. О. Теоретичні основи оцінки ймовірності банкрутства підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2018.Вип. 3-1.С. 92-96.

13.Вишневецька О.М.,Колодій І.П.Сутність і особливості фінансового прогнозування діяльності підприємства. *Фінансовий простір*. 2015. № 1(17). С. 63-66.

14.Волот О. І.,Бабич І. М., Ткаченко О. О. Банкрутство підприємства: сутність, ймовірність та методи визначення. *Науковий вісник Полісся*. 2015. Вип. 4. С. 61-67.

15. Воробйов Ю. М. Теоретичні основи фінансового капіталу підприємств. *Фінанси України*. 2001. № 7.С. 62.

16.Головач К. С. Моделі оцінки ймовірності банкрутства у сільськогосподарських підприємствах та антикризовий менеджмент *Економічний форум*. 2016. № 3. С. 189-195.

17.Грабовецький Б. Є.,Антонюк О. В. Ранжування показників фінансово-господарської діяльності підприємства для побудови комплексної стратегічної програми на основі методу експертних оцінок Дельфі. *Економіка та держава*. 2010. № 9. С. 40-41.

18.Гросул В. А.,Колеснік Т. С.Фінансова стратегія підприємства як інструмент подолання кризових явищ. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 2. С. 70-76.

19.Гудзь О. Є. Методологічна платформа побудови стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Фінанси і кредит. 2013. № 1. С. 7-12.

20.Гудзь О.Є. Фінансові стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства.*Фінансовий простір*. 2013. № 4. С. 97-103.

21.Даценко Г. В. Аудиторська оцінка ймовірності банкрутства підприємств за умов фінансової кризи. *Науковий вісник Херсонського*

державного університету. Сер.: Економічні науки. 2018. Вип. 29(2). С. 161-165.

22.Дорохова Л. М. Стратегічні напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств. *Продуктивність агропромислового виробництва. економічні науки*. 2014. Вип. 25. С. 8-13.

23.Дробишева О. О. Дослідження ймовірності банкрутства промислового підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 1. С. 53-57.

24.Дякон Л. Л. Методичний підхід до формування фінансової стратегії підприємства на основі функцій контролінгу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 7. С. 104-109.

25.Іващенко О.В.,Крисак О.І.Діагностика банкрутства підприємства. *Держава і регіони* 2006. №5. С. 129-131.

26.Кириченко О. П.,Дранко С. В. Методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 49-52.

27.Кіщак І.Т.,Корнєва Н.О. Теоретико-методологічні основи формування фінансової стратегії підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1. С. 77-79.

28.Колеснік Т. С. Ключові напрями фінансової стратегії підприємства *Інноваційна економіка*. 2013. № 8. С. 131-134.

29.Корпан О. С. Фінансова стратегія підприємств легкої промисловості: принципи формування та особливості реалізації. *Моделювання регіональної економіки*. 2012. № 1. С. 143-160.

30.Костецький В.В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Том 26. № 1. С. 50-57.

31.Костирко Л. А. Інтегрована інформаційна система підтримки фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств. *Часопис економічних реформ*. 2013. № 4. С. 91-98.

32.Кузнецова С.А., Вареник В.М., Гулевич Н.С. Система раннього запобігання та реагування як засіб підвищення фінансової стійкості малого підприємства. *Академічний огляд*. 2016. № 2 (45) С. 43-51.

33.Ларіонова К.Л.,Капінос Г.І. Аналіз особливостей та сучасного розвитку інституту банкрутства та фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання Хмельницької області. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2006. № 4. Т.3. С. 50 – 55.

34.Марков М. Є. Напрямки розвитку методичних підходів до оцінки та прогнозування банкрутства підприємств. *Бізнес Інформ*. 2018. № 11. С. 154-161.

35.Мартинюк Л.А., Лісовська М.А. Методика розрахунку ключових показників фінансового стану підприємства відповідно до нової форми фінансової звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 4. С. 469-473.

36.Мацкевич Ю. І. Методичне забезпечення стратегічного фінансового планування інвестиційної діяльності підприємства. *Моделювання регіональної економіки*. 2010. № 2. С. 107-114.

37.Мельник І. В.,Чорнодон В. І. Оптимізація прибутку переробних підприємств як складова фінансової стратегії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 5. С. 48-50

38.Мельник І. В. Фінансова політика підприємства як форма реалізації фінансової стратегії.*Агросвіт*. 2011. № 5. С. 45-48.

39.Наумова Л. Ю. Фінансова стратегія економічного розвитку підприємств.*Наука й економіка*. 2014. Вип. 2. С. 134-139.

40.Олійник Т. В. Адаптивні стратегії фінансового управління на підприємстві.*Бізнес Інформ*. 2014. № 10. С. 255-259.

41.Пізняк Т. І. Стратегічні пріоритети розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах світової фінансово-економічної кризи. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2012. Вип. 3. С. 23-23.

42.Погребняк А. Ю. Сутність складових елементів механізму антикризового управління на промисловому підприємстві. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. № 12. С.138-147.

43. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2007. 488 с.

44. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/2343-XII>.

45. Продіус І. П. Доба Н. М. Санаційний аудит та банкрутство підприємств. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Popu/2000_3/7_17.htm.

46. Птіцина Л. А., Мордвінова І. О. Шляхи фінансового оздоровлення та запобігання банкрутства підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*. Економічні науки. 2018. № 2. С. 128-135.

47. Рзаєва Т. Г., Стасюк І. В. Механізм та напрями прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2010. № 1. т. 2. С. 89-94.

48. Руденко Л. Прогнозування ймовірності банкрутства потенційних реципієнтів капіталів транснаціональних корпоративних структур. *Банківська справа*. 2005. № 5. С. 16 – 32.

49. Серєда О. О. Стратегія фінансування діяльності підприємств. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2014. № 8. С. 176-179.

50. Стороженко Р.С. Оцінка ймовірності банкрутства підприємницьких структур: макрорівень. *Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль*: зб. тез Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Херсон. 2019.

51. Стороженко Р.С. Теоретичні аспекти оцінки банкрутства. *Становлення механізму публічного управління розвитком територій як пріоритет державної політики децентралізації*: зб. наук. праць. Житомир. 2019. С545-548.

52. Стороженко Р.С. Формування механізму попередження та запобігання банкрутства підприємств. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ*: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. м. Херсон. 2019.

53. Хаванова М. С. Методи фінансової стратегії підприємства *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 1-2(2). С. 21-23.

54. Химич І. Фінансова стратегія як елемент фінансової стабільності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2013. № 4. С. 158-164.

55. Фесюра М. В. Ліквідація, реорганізація, банкрутство підприємства, установи, організації в сучасний період: поняття та юридична сутність. *Публічне право*. 2013. № 1. С. 310-317.